

Methotrexaat (Emthexate, Ledertrexate)

voorgeschreven door de reumatoloog

Uw reumatoloog schrijft u het medicijn methotrexaat voor bij de behandeling van uw reumatische aandoening. Om dit medicijn goed te gebruiken, is het belangrijk dat u deze informatie goed doorleest.

Wat doet Methotrexaat?

Antireumatica vormen de belangrijkste groep medicijnen bij de behandeling van reumatische ontstekingen. Deze medicijnen worden ook wel DMARD's genoemd: disease modifying anti-rheumatic drugs. Vrij vertaald betekent dit: medicijnen, die de ziekte beïnvloeden. Met deze medicijnen wordt de ontstekingsreactie in de gewrichten onderdrukt. Pijn, zwelling en ochtendstijfheid worden hierdoor minder. Daarnaast gaan deze medicijnen het ontstaan van schade aan de gewrichten tegen die de reumatische ziekte kan veroorzaken.

Methotrexaat wordt als 1e keus behandeling gegeven bij patiënten met reumatoïde artritis en artritis psoriatica (gewrichtsontstekingen bij de huidziekte psoriasis). Het medicijn wordt ook gebruikt bij andere reumatische ontstekingsziekten zoals systemische lupus erythematosus (SLE), vasculitis (vaatwandonsteking) bij bijvoorbeeld de ziekte van Wegener en spierreuma (PMR).

Het kan 6 tot 8 weken duren voordat u merkt dat het medicijn begint te werken. Daarom wordt bij starten van de behandeling met methotrexaat vaak tijdelijk het snelwerkende prednison erbij gegeven. Werkt de methotrexaat bij u goed, dan kunt u het jarenlang blijven gebruiken.

Methotrexaat wordt ook gebruikt bij kwaadaardige aandoeningen. Dan wordt echter een veel hogere hoeveelheid voorgeschreven.

Kan ik methotrexaat gebruiken samen met andere medicijnen?

- Bij de meeste medicijnen kunt u de methotrexaat veilig gebruiken. In tegenstelling tot wat in de bijsluiter staat of tot wat u in de apotheek wordt verteld, kunt u methotrexaat wel gebruiken samen met NSAID's (ontstekingsremmende pijnstillers). Deze combinatie is vanwege de lage dosering wél verantwoord. Ook wordt regelmatig uw bloed gecontroleerd.
- U kunt methotrexaat niet gebruiken samen met sommige antibiotica. Dit zijn Co-trimoxazol en Trimethoprim. Deze antibiotica worden meestal gebruikt bij long- of blaasontsteking. Vertel uw huisarts en specialist daarom altijd welke medicijnen u gebruikt.

Hoe neem ik methotrexaat in?

- U neemt de tabletten methotrexaat maar 1 keer per week in. Uw reumatoloog vertelt u hoeveel tabletten u per keer moet innemen. U krijgt de methotrexaat in tabletten van 2,5 mg. Bij starten van de behandeling met methotrexaat wordt de hoeveelheid tabletten in een aantal weken opgehoogd naar maximaal 10 tabletten (=25mg). Uw behandelend reumatoloog kan hiervan afwijken als dat nodig is.
- Methotrexaat kan ook via een prik onder de huid (subcutane injectie) gegeven worden, dit is ook één dag per week een injectie. Een injectie methotrexaat in plaats van tabletten kan worden gekozen als u veel bijwerkingen heeft van maag of darmen bij het nemen van tabletten.
- Slik de tabletten tegelijk door, tijdens de maaltijd, elke week op dezelfde dag en op ongeveer hetzelfde tijdstip. U kunt de tabletten doorslikken met voedsel of water. Bij meer dan 6 tabletten, neemt u de tabletten in 2 keer in. Een deel van de tabletten in de ochtend en een deel van de tabletten in de avond, maar wel op dezelfde dag.
- Het is belangrijk dat u de tabletten niet breekt of kauwt, maar heel doorslikt.
- Bent u vergeten de tabletten in te nemen of de prik vergeten te zetten? Die dit dan alsnog dezelfde dag of uiterlijk de volgende dag.
- Ontdekt u pas later in de week dat u de tabletten of de injectie vergeten bent? Sla dan uw tabletten/injectie voor die week over. Op de gebruikelijke 'slikdag'/prikdag' van de daarop volgende week neemt u weer de normale hoeveelheid tabletten in/zet u de prik onder de huid.
- Naast de methotrexaat krijgt u ook foliumzuur (vitamine B11) tabletten. De foliumzuurtabletten zijn er om bijwerkingen van de methotrexaat tegen te gaan (bijwerkingen op het maag/darmkanaal en verstoring van de lever). U gebruikt meestal 10 mg (2 tabletten) foliumzuur. Bij een lage hoeveelheid methotrexaat kan 5mg (1 tablet) foliumzuur voldoende zijn. De foliumzuur neemt u 24 uur na de laatste methotrexaat tablet of injectie in. Dit is dus 1 keer per week, de dag na de methotrexaat inname/injectie.

Methotrexaat via een prik/injectie

Voor een injectie met methotrexaat wordt een voorgevulde spuit of een voorgevulde pen gebruikt. De reumaconsulente zal u leren uzelf deze spuit te injecteren. Voor uitgebreidere informatie krijgt u de aanvullende folder over methotrexaat injectie subcutaan (onderhuids).

Aanvullende informatie bij het gebruik van methotrexaat

- Gebruik niet meer dan 1 alcoholconsumptie per dag. Methotrexaat samen met alcohol geeft een grote kans op een slechte werking van de lever.

- Moet u een operatie ondergaan? Overleg dan met uw reumatoloog of u met de methotrexaat kan doorgaan, of dat u deze tijdelijk moet stoppen. Dit is afhankelijk van het soort operatie.
- Bewaar al uw medicijnen dus ook methotrexaat altijd zó dat kinderen er niet bij kunnen.
- Heeft u tabletten over? Lever deze dan in bij de apotheek. Ze worden dan op een verantwoorde manier vernietigd.

Mogelijke bijwerkingen

In de bijsluiter van de apotheek staan alle bijwerkingen van methotrexaat vermeld die ooit zijn voorgekomen. De meest voorkomende bijwerkingen zijn:

- Maag- en darmklachten zoals een vol gevoel, misselijkheid en braken, of diarree.
- Huiduitslag, haaruitval, hoofdpijn of duizeligheid.
- Ontstekingen in het slijmvlies van de mond, zoals pijnlijke plekjes.

In sommige gevallen:

- iets grotere vatbaarheid voor infecties zoals griep, bronchitis, long- of blaasontsteking.
- Storing in de werking van de lever, hier merkt u niets van. Wel kan dit gezien worden bij bloedonderzoek.
- Kortademigheid of veel hoesten. Dit kan wijzen op een longafwijking als gevolg van de methotrexaat.

Neem direct contact op met uw reumatoloog of huisarts bij:

- Ontsteking van het mondslijmvlies.
- Kortademigheid of veel hoesten.
- Erge keelpijn in combinatie met koorts.
- Vaak bloedneuzen.
- Snel blauwe plekken.

Heeft u veel last heeft van bijwerkingen? Neem dan ook contact op met uw reumatoloog of verpleegkundig consulent reumatologie.

Welke controles zijn nodig tijdens de behandeling met methotrexaat?

Om een eventuele storing in de werking van de lever en in de aanmaak van het bloed te ontdekken, laat uw reumatoloog regelmatig uw bloed onderzoeken. Dit gebeurt in de eerste 3 maanden meestal elke 3 à 4 weken. Hierna zijn de controles minder vaak. De uitslag van de onderzoeken is na enkele dagen bij uw reumatoloog bekend. U hoeft niet te bellen of langs te komen voor de uitslag. Uw reumatoloog neemt contact met u op als de uitslag van het bloedonderzoek afwijkend is.

Mag ik een vaccinatie krijgen als ik methotrexaat gebruik?

Er is een verhoogde kans op complicaties na krijgen van een levend verzwakt vaccin. Dit zijn vaccins zoals:

- BMR vaccin (bof, Mazelen, rode hond)
- BCG vaccin (tuberculose)
- Poliomyelitis (kinderverlamming)
- Tyfus vaccin in tabletvorm
- Gele-koorts vaccin

Deze vaccins mag u dus absoluut niet krijgen tijdens gebruik van methotrexaat.

Vaccins van gedode of geïnactiveerde micro-organismen zoals bacteriën en virussen of van ontgifte toxinen (gifstoffen van bacteriën) zijn wel veilig om te krijgen. Dit zijn vaccins zoals:

- D(K)TP
- Difterie
- Kinkhoest
- Tetanus
- Polio
- Tyfus vaccin die via een injectie gegeven wordt
- Cholera- vaccin
- Meningokokken vaccin
- Haemophilus influenza B-vaccin
- Hepatitis A en B vaccine
- Rabies vaccine
- Rode Hond vaccin

Door de behandeling met afweerremmende medicijnen voor uw reuma is er iets meer kans op infectie. Daarom wordt de influenzavaccinatie (grieprik) via de huisarts aanbevolen.

Welke invloed heeft methotrexaat op vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding?

- Voor zover bekend is, heeft methotrexaat geen ongunstige invloed op de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen.
- Wel is het erg belangrijk om uw reumatoloog te vertellen als u zwanger wilt worden of al zwanger bent. Methotrexaat kan in een enkel geval afwijkingen bij het ongeboren kind veroorzaken en de kans op een miskraam vergroten. Daarom mag u tijdens een zwangerschap geen methotrexaat gebruiken. Bij een kinderwens moeten zowel mannen als vrouwen 3 maanden vóór een eventuele zwangerschap stoppen met het gebruik van methotrexaat. Het is dus belangrijk dat u tijdens de periode dat u methotrexaat gebruikt tot 3 maanden nadat u gestopt bent een betrouwbaar anticonceptiemiddel gebruikt.
- Gebruik geen methotrexaat als u borstvoeding geeft. Het is namelijk niet bekend of methotrexaat risico's voor het kind heeft.

Vragen en telefoonnummers

Het is belangrijk dat u juiste en duidelijke informatie krijgt. Met deze informatie beslist u, samen met uw arts, over uw behandeling. Heeft u na het gesprek met uw reumatoloog en na het lezen van deze informatie nog vragen? Stel deze dan gerust.

- Polikliniek reumatologie (023) 224 0170
- Ook kunt u contact opnemen met een reumaverpleegkundige via het telefoonnummer van polikliniek reumatologie.

Waar zijn we te vinden?

Haarlem Zuid
Boerhaavelaan 22
2035 RC Haarlem

(023) 224 0000

Haarlem Noord
Vondelweg 999
2026 BW Haarlem

www.spaarnegasthuis.nl

Hoofddorp
Spaarnepoort 1
2134 TM Hoofddorp

info@spaarnegasthuis.nl